

„Imbiero vakarų“ prasmė –
pabūti su literatūra

6 psl.

Duetas grūmoja
„pūluojančiu Dievo pirštu“

6 psl.

Naujausias „Bilė ir kiti“
leidimas – su Jurgio
Kunčino dienoraščio
fragmentais

7 psl.

Tirštelėjanti raudona

8 psl.

Specialus trumpųjų prozos skaitymų „Imbiero vakarai“ leidinys

Imbiero tiesa

Geriausiam lietuvių autoriaus tekstui – Jurgio Kunčino, o užsieniečio – „Užėjau pas draugą“ premijos

Su Giedre

Paskutinis rašytojo Jurgio Kunčino apsilankymas Alytaus miesto viešojoje bibliotekoje 2001 m., kovo 2 d. Šalia – jo direktorė Giedrė Bulgakovienė.

Gyvas trumposios prozos žodis iš jų autorių lūpų tiesiai į alytiškių ausis – toks fenomenalus kultūros reiškinys jau 16 metų aplanko Alytų. „Imbiero vakarų“ idėjos autorė Giedrė Bulgakovienė, paklausta apie festivalio ateitį, sako atvirai: „Vieno tikrai norėčiau – kad nei laikas, nei kokios kitos negandos ar pokyčiai jo nenumarintų, nepaverstų parodija, šviesmečiais nutolusia nuo esmės.“

Saulė PINKEVIČIENĖ

– Kuo išskirtiniai bus aštuntieji „Imbiero vakarai“?

– Pirmiausia turbūt tuo, kad jau ir oficialiai „Imbiero vakarus“ užaugino iki tarptautinio formato. Labai džiaugiamės, kad neatsakė ji į atvykti Igoris Pomerantsevas. Jo kilmė sietina tiek su Rusija, kurioje jis gimė, tiek su Ukraina, kurioje augo ir studijavo. 8-ojo dešimtmečio pabaigoje už dalyvavimą disidentų veikloje priverstas emigruoti iš Sovietų Sąjungos, dirbo BBC korespondentu, dabar – vienas ryškiausių *Radio SVOBODA* balsų, pripažintas radijo žurnalistikos virtuozas, puikus eseistas, dramaturgas ir poetas, ukrainiečių ir rusų kalbomis išleidęs daugiau nei dešimtį knygų.

Iš Vakarų Ukrainos pas mus atvyks Oleksandras Bojczenko – ne tik savo šalyje gerai žinomas ukrainiečių eseistas, publicistas, literatūros kritikas ir vertėjas (į lietuvių kalbą jo kūrinių yra išvertęs Herkus Kunčius).

Labai įdomi ir įvairiapusė menininkė Indra Brūverė atvyksta iš

Latvijos. Pirmiausia tai – puiki vertėja, latviškai prakalbinusi Marių Ivaškevičių, Sigitą Parulskį, šiemėčio mūsų festivalio dalyvių Alvydo Šlepiko, Andriaus Jakučiūno kūrybą, Gintaro Beresnevičiaus ir daugelio kitų lietuvių autorių tekstus. Taip pat ji yra žymi Latvijos folklorininkė, literatūrinių renginių organizatorė, rašanti eilėraščius ir prozą, dalyvaujanti dailininkų parodose.

Tai, be abejo, įpareigoja – pasistengsime, kad svečiai patirtų tiek bibliotekoje, tiek mūsų mieste kuo malonesnių išpūdžių. Tiesą sakant, pačioms smalsu, kuris iš minėtų autorių į savo šalį parveš ir šiemet įsteigtą premiją simboliniu pavadinimu „Užėjau pas draugą“, kuri nuo šiol bus skiriama už geriausią užsienio autoriaus tekstą.

– Konceptija – madingas terminas kultūros kontekste, o kaip keitėsi „Imbiero vakarų“ sumanymas nuo pirmųjų iki dabar, juk prabėgo ne taip ir mažai – jau 16 metų?

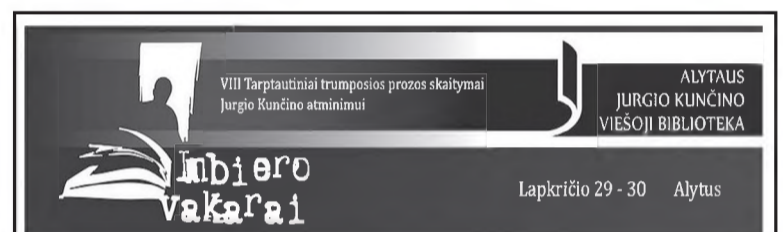
– Skambės gal šiek tiek retrogradiškai, bet konceptija iš esmės nepakito nuo pat „Imbiero vaka-

ru“, išskyrus natūraliai prigijusį tarptautinio skambesio inkluzą. Nes ją keisti būtų tas pats, kas kirviu kirsti per tvirtą ir puikiausiai funkcionuojantį stuburą ir tikėtis, kad išeis kažkas *toookio* ir puikaus... Juk ne kvailiai sugalvojo – talkon buvom pasitelkę ir akademinis protus, tad formatas ne tik autorinis, bet ir labai plastiškas, lengvai kaskart modifikuojamas kintančiomis detalėmis. Jos nemenka dalimi ir sukuria tą žmonešni patrauklų, dvi dienas besirutuliojančio vyksmo cinkelį.

Šiemet vizualią literatūrinio festivalio dalį pajavairinsime vieno žymiausių Lietuvos kaligrafo, Vilniaus dailės akademijos profesoriaus Alberto Gursko kaligrafijos ir meninio šrifto paroda „Tekstai Lietuvai“ (pristatymas vyks lapkričio 29 dieną 20 val.), tai bus išanga į visada nuotaikingą „Imbiero vakarų“ naktinių skaitymų programą.

Vietoje iki šiol festivalio meninę programą tradiciškai vainikavusių vokalistų ar bardų autorių koncertų šįkart pasiūlysiame virtuoziską poezijos ir perkusijos vyksmą, jau spėjusį apžavėti ne vieno tarptautinio ar Lietuvoje vykusių festivalio dalyvių. Ją padovanos alytiškei publikai jau puikiai pažįstami Rolandas Rastauskas (poezija) ir Arkadijus Gotėsmas (perkusija).

– Kokie iššūkiai yra sunkiausi

ORGANIZATORIAI

Alytaus Jurgio Kunčino viešoji biblioteka
GLOBĖJAS Antanas A. JONYNAS

MODERATORIAI:

Gintarė ADOMAITYTĖ, Antanas A. JONYNAS, Mindaugas NASTARAVIČIUS

VERTĖJAI:

Aidas DARULIS, Vytautas DEKŠNYS, Rolandas RASTAUSKAS

DALYVIAI:

Oleksandr BOJCZENKO (Ukraina),
Indra BRŪVERE (Latvija),
Regimantas DIMA,
Andrius JAKUČIŪNAS,
Virginija KULVINSKAITĖ,
Herkus KUNČIUS,
Ina LABOKĖ,
Daina OPOLSKAITĖ,
Igor POMERANTSEV (Ukraina / Čekija),
Kostas POŠKUS,
Rolandas RASTAUSKAS,
Alyvydas ŠLEPIKAS,
Tomas VAISETA

PROGRAMA

Lapkričio 29 d.

17 val. FESTIVALIO ATIDARYMAS. Skaitymai. I dalis
20 val. LITERATŪRINIAI NAKTIPIEČIAI UŽEIGĖLĖJE „UŽĖJAU PAS DRUGĄ“ (bibliotekos Išmanojoje jaunimo erdvėje)

o TEKSTAI LIETUVAI – A. GURSKO kaligrafijos ir meninio šrifto parodos pristatymas.

o NAKTINIAI SKAITYMAI. Trumpi kūrinių (juoko dozė įskaičiuota)

o Literatūrinis kūlvertis pagal J. Kunčiną

o Kitkas

Lapkričio 30 d.

ATMINIMO VALANDOS

10 val. Atminties tiltų atstatymas-akcija (pradžia prie tiltelio ties Mažąja Dailide)

11.30 val. HORAS IŠ TIESŲ GYVENA HORIZONTE – šis tas įdomesnio apie rankraštį iš Alytaus kraštotyros muziejaus rinkinių.

o J. Kunčinas – apie save. Alytiškiai – apie J. Kunčiną. Dalyvauja teatro studija *APARTÉ*, smalsūs Alytaus jaunimo centro jaunieji žurnalistai ir jų vadovė Rūta JASIONIENĖ

o Rašytoja Gintarė ADOMAITYTĖ – apie poeto A. JONYNO prozą (skirta 95-osioms A. Jonyno gimimo metinėms).

14 val. LAUREATŲ VALANDA.

Susitikimas su istoriku ir rašytoju Tomu VAISETA, Jurgio Kunčino premijos laureatu. Svečią kalbina dramaturgas Mindaugas NASTARAVIČIUS

16.30 val. SKAITYMAI. II dalis

18 val. PERKUSIJOS IR POEZIJOS VALANDA. R. RASTAUSKAS (tekstai) ir A. GOTĖSMAN (perkusija)

19 val. IŠKILMINGAS LAUREATŲ APDOVANOJIMAS

ir kurie džiaugsmingiausi „Imbiero vakarų“ komandai?

– Pagrindinis iššūkis, nekintantis bėgant metams, – privilioti į festivalį kuo daugiau talentingų, savo kūryba intriguojančių autorių ir dar kažkaip *prasiskuti*, kad dalyvių sąrašo pokyčiai būtų minimalūs. Visa kita, palyginus su šia, švelniai tariant, nelengva užduotimi, – tik techninė rutina, kuri mūsų patyrimams augant

streso kelia vis mažiau.

O didžiausia palaima – kai festivalio renginiuose apsilankę alytiškiai sako ačiū organizatorių komandai, o mūsų garbūs svečiai išsiveža kuo šilčiausius išpūdžius ir nori sugrįžti vėl ir vėl.

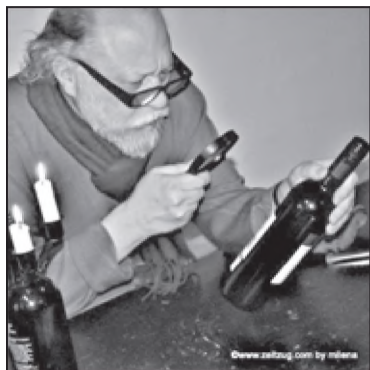
Ir dar tikrai malonu, kad per tiek metų niekam nekilo nepatogių klausimų dėl festivalio premijų

(Nukelta į 7 psl.)

„Turiu mėgstamas jūras, miestus ir knygas, į kuriuos sugrįžtu“

Į „Imbiero vakarus“ atvyksta Igoris Pomerantsevas, vienas ryškiausių Radio SVOBODA balsų, radijo žurnalistikos virtuozas, puikus eseistas, dramaturgas ir poetas, ukrainiečių ir rusų kalbomis išleidęs daugiau nei dešimtį knygų. „Imbiero tiesai“ jis pasakojo apie pirmą apsilankymą Alytuje prieš 50 metų.

„Alytuje aš lankiausi bene 1974 metais, drauge su mano kijevičiu draugu Marku Beloruscemu, vėliau išvertusiu į rusų kalbą Paulį Celaną ir Gerdą Miuler. Mes atvažiavome dešimčiai dienų į Lietuvą, nes tais laikais ji mums buvo tarsi Vakarų erzacas (kultūrinė, o ne geografinė šio žodžio reikšmė). Vilnius ir Kaunas pateisino mūsų viltis: architektūra, žmonės, neapčiuopiama sovietinei atmosferai svetima dvasia. Alytus anuomet man pasirodė kaip visai tipiškas sovietinis rajono centras, nors vieną susitikimą aš menu iki šiol. Užsukome į katalikų šventyk-

Igoris Pomerantsevas.

lą mišių metu ir išbuvo iki pa- baigos. Paskui prie mūsų priėjo šventikas, paklausė, iš kur mes, kodėl užsukome į bažnyčią ir ar vaikštome į cerkvę Kijeve. Mes sutrikome. Šventikas dar pasakė, kad jo parapijoje visada galime tikėtis supratimo ir dialogo. Tai nebuvo formalūs žodžiai. Jis tuo tikėjo, ir mes patikėjome juo. Tam tikrame amžiuje tavo paties praeitis užima kur kas daugiau gyvenimo

erdvės nei ateitis. Tai – memuarų amžius. Tavęs nebelaukia nauji atradimai, bet įsižiūri į tai, kas jau buvo. Mano kvėpavimas greitas, taigi, deja, memuarai nėra mano žanras. Jo užtenka eilėms, esė, apsakymams. Bet aš turiu mėgstamas jūras, miestus ir knygas, į kuriuos sugrįžtu. Dar neturėdamas nė dvidešimties atradau sau Vilnių. Užaugau Černovicuose (Czernowitz), ir mano miestas išmokė mane skaityti kitus miestus – palimpsestus (lot. *palimpsestus* – naujai nuskustas – antikinis arba viduramžių pergamentinis rankraštis, kurio pirminis tekstas nuskustas). Palikau Vilniuje keletą skirtukų, kuriuos dabar, praėjus pusei amžiaus, noriu surasti. Miestus galima skaityti ne tik akimis, bet ir kojomis. Yra ir dar vienas pretekstas atvažiuoti į Lietuvą. Pokalbis – tai žanras. Rašytojai tai žino, todėl banalybių nekalba. Dviejų-trijų pokalbio dienų man pakaks, kad įvertinčiau tyles ir tylėjimo prasmes.“

„Imbiero vakarų“ prasmė – pabūti su literatūra

Tomas Vaiseta – 2016 metų trumposios prozos skaitymų „Imbiero vakarai“ laureatas. Žurnalistas, istorikas, mokslininkas, prozininkas. Dirbo įvairiose redakcijose, nuo 2009 metų bendradarbiauja kultūros menraštyje „Naujas Židinys-Aidai“, šiame leidinyje, taip pat „Šiaurės Atėnuose“ publikuoja savo kūrybą. 2015 metais knyga „Paukščių miegas“ dalyvavo Metų knygos rinkimuose.

– Ar turite receptą, kaip laimėti „Imbiero vakarų“ laurus?

– Jeigu „Imbiero vakarų“ tikslas ir prasmė būtų ką nors laimėti, neabejoju, kad kas nors išrastų ir receptą, kaip tai padaryti. Bet manau, kad nė vienas rašytojas ir rašytoja, atvykstantys į festivalį, tokio tikslo sau nekelia, nes „Imbiero vakarų“ prasmė visai kita – pabūti su literatūra (proza), pamatyti skaitytojus, o skaitytojams – rašytojus, palaikyti (ir kurti) rašančiųjų ir skaitančiųjų bendruomenę. Ką reiškia ką nors laimėti prieš tokius tikslus?

– Su kuo Jums asocijuojasi festivalis?

– Su bibliotekos koridoriais, su tekstus skaitančiųjų balsais, su Jurgio Kunčino nuotraukomis ir jas komentuojančiu poetu Antanu Jonynu, su Vidu Morkūnu, anksčiau rytą stovinčiu viešbučio kambaryje ir žiūrinčiu pro langą, su

Tomas Vaiseta – 2016 metų trumposios prozos skaitymų „Imbiero vakarai“ laureatas.

Gyčiu Norvilu, kuris autobuse pasakoja apie savo vaikystę Jonavoje, ir t. t.

– Ką Jums reiškia tas faktas, kad festivalis vyksta ne Vilniuje, o regione?

– Jei būtų surengtas padorus prozos festivalis Vilniuje, tai irgi nepakenktų, ir „Imbiero vakarai“ galėtų būti tam tikru sektinu modeliu, nes jie, manyčiau, sugebėjo išspręsti pagrindinę problemą – kaip sudominti gyvais prozos skaitymais, kokią formą rasti. Kad literatūros renginiai turi, tiesiog

privalo vykti visoje Lietuvoje, o ne tik dviejuose ar trijuose didžiausiuose miestuose, turbūt yra savaime suprantama. Nežinau, kas liktų iš literatūros (turbūt kažkas liktų), jei ji susitrauktų iki gyvenimo viename taške (tebūnie net jei tą tašką pavadintume „centru“). Iš Vilniaus atrodo, kad literatūriniai „regionai“ yra tokie patys svarbūs, kaip ir literatūriniai „centrai“, bet turbūt ne visada tai akivaizdu iš kitų Lietuvos miestų. „Imbiero vakarai“ būtent tai primena Alytaus skaitytojams.

Duetas grūmoja „pūliuojančiu Dievo pirštu“

Šarūnas Nakas apie poezijos ir perkusijos valandos dalyvius – Arkadijaus Gotesmano ir Rolando Rastausko duetą, kuris „Imbiero vakaruose“ nuskambės lapkričio 30 dieną 18 val.: „Ateina donkichotiškų kovotojų metas, kai perkertamos trivialios sampratos ir siūlomos kitų intencijų nušviestos perspektyvos. Šie samurajai – Rastauskas ir Gotesmanas – tramdo jausmus, tačiau kerta iškart ir negailestingai. Jų judesiai gerai ištreniruoti, žodynas tikslus ir stilingas, bet poeta ir muzikantė kartais glumina akistata su dabartimi, kai poetinis žodis ir ritualiniai mušamieji yra veikiau simboliniai gestai nei esamos tikrovės dalis.

Rolandas Rastauskas.

Duetas grūmoja, anot Rastausko, „pūliuojančiu Dievo pirštu“, rodydamas slėpinę garsų misteriją, vaidindamas ugningą monologo teatrą, kurio pagrindinis herojus gal net nežino, kas jis, –

pavargęs hipis, skeptiškas eruditas ar tiesiog iškaudintas pamokslininkas. Bet samurajai negali abejoti: jie atkakliai šoka savąjį šokį su kardais, stebimi, kiek sutrikusių menamų praeivių žvilgsnių, atklystančių, regis, iš prieblandoje skęstančios praeities, kuri jau nebeatpažįstamai pasikeitusi. Gotesmano rutuliojamas santūrus ritminis kontrapunktas, migruojantis nuo varpų ir gongų iki bliuzo ir roko reminiscencijų, apgaubia inkantuojančio poeto balsą tarsi mįslingas keistų formų debesis, prikaustantis dėmesį ir verčiantis lėtai išgyventi tai, kas pilkoje kasdienybėje tikriausiai praspūstų kaip nepastebimos smulkmenos, dominančios tik poetus.“

„Į Alytų visada mielai atvyktu. Pirmą kartą čia apsilankiau tikriausiai būdamas dešimties. Vėliau teko dalyvauti pirmuosiuose „Imbiero vakaruose“, turėjau keletą susitikimų Jurgio Kunčino viešojoje bibliotekoje. Mano pjesės, pastatytos Alytaus miesto teatre, šį ryšį dar labiau sustiprino.

Tad kiekvienas apsilankymas Alytuje lieka paženklintas tam tikromis istorijomis, kurias galbūt ateityje aprašysiu.

Šiandien jų išduoti nenoriu, tad pasilaikysiu jas sau. O „Imbiero vakarai“ yra ne tik puikus laukas susitikti su seniai nematytais ir negirdėtais kolegomis, bet ir pasiklausti jų pačių naujausių, dar niekur nepublikuotų tekstų. Be to, šiais metais į „Imbiero vakarus“ atvyksta ir užsienio svečių, tarp kurių bus mano geras bičiulis Oleksandras Bojčenko iš Ukrainos.

Tai puikus eseistas bei literatūros kritikas, turintis nepranokstamą humoro jausmą, tad

Prozininkas, dramaturgas, eseistas
Herkus KUNČIUS

smalsu, ką jis Alytuje paskaitys. Taigi nekantriai laikiu ne tik susitikimo su kolegomis, bet ir su alytiškiais.“

„Alytuje yra kitaip“

Jau ne pirmą kartą į Alytų ir trumposios prozos skaitymus „Imbiero vakarai“ atvyksta žurnalistė ir rašytoja Gintarė Adomaitytė, kurios paprašėme pasidalyti įspūdžiais – jau patirtais ir tais, kurių dar laukia.

G.Adomaitytė: „Buvo 2008 metai, lapkritis... Dalyvavau „Imbiero vakaruose“, skaičiau apsakymą, kuris kol kas jokiai knygoje nepublikuotas. Tą kartą vakarai man labai patiko – ypač tai, ką skaitė kolegos. Įsiminiau jautriai reaguojančią salę, nė kiek nesibaigiančią lietuviškos prozos. Vis dėlto didžiausias įspūdis – tai pasi-

vaikščiavimas kartu su Antanu A. Jonynu po Alytų, pokalbiai apie ten gyvenusius Anzelmą Matutį, Antaną Jonyną, Jurgį Kunčią. Vieni dėl to vertėjo važiuoti. Aš tikrai buvau Alytuje! Aš kvėpavau jo oru! Dažniausiai mus, literatus, į kurių nors miestą ar miestelį atveža ir paleidžia prie salės durų. Sugužame, atliekame tai, ko atvykę, ir grįžtame namo, taip ir nesupratę apie vietą, kurioje svečiavomės, visiškai nieko.

Gintarė Adomaitytė.

Alytuje yra kitaip. Kiekvienam miestui, miesteliui, net mažiausiam kaimui linkėtina, kad bent retsykiais sukurtų jaukią, nuoširdžią literatūrinę šventę, taip reikšdami pagarbą ne tik klasikams, bet ir dabarčiai.

Šį kartą į Alytų vyktu nusiteikusi keistokai. Esu įpratusi būti kartu su kolegomis rašytojais, tačiau šiame mane nuo jų lyg ir atskyrė. Mano misija – skaityti ne savo kūrybą, o pranešimą apie A.Jonyno prozą. „Šuliny“, „Puodai savo vietose“, „Protinogojo princo kelionės“ – šios trys knygos kadaise ryškiausiai įširašė mano atmintyje. Keistas jausmas jas atsiversti po daugelio metų – lyg tos pačios, bet ir kitokios... Žinoma, vertos aptarimo, diskusijų, gilinimosi, jungiančios praeitį su dabartimi.“

RĖMĖJAI:
Lietuvos kultūros taryba, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Alytaus miesto savivaldybė, UAB „Trys lėlijos“, Šarūnas KLĖGERIS, Irena KUPČINSKIENĖ ir kiti geri žmonės

INFORMACINIAI RĖMĖJAI:
AlytusPlus.lt, „Alytaus naujienos“, Alytausgidas.lt, „FM99“, Alytaus TV

PARTNERIAI:
Alytaus kraštotyros muziejus, Alytaus senamiesčio bendruomenė, Alytaus teatro studija APARTĖ, Alytaus miesto teatras

III Tarptautiniai trumposios prozos skaitymai
Jurgio Kunčino atminimui

Imbiero vakarai

Lapkričio 29 - 30 Alytus

Geriausiam lietuvių autoriaus tekstui – Jurgio Kunčino, o užsieniečio – „Užėjau pas draugą“ premijos

(Atkelta iš 5 psl.)

skyrimo. Būna, kad amžinai skubantys žurnalistai prašo manęs: „Giedre, na, pasakyk, kam šiemet Jurgio Kunčino premija teks, žinai juk...“ O aš nežinau (šypsensėlė). Ir niekas nežino – iki pat pabaigos. Tad šioje vietoje net dabar taip madingos „konfidencialumo sutartys“ apsidraudimui būtų bergždzias popieriaus gadinimas. Nei autorius žinomumas, nei, apsaugok Viešpatie, „gerų“ ar „svarbių“ žmonių užtarimai čia nieko nelemia. Vertinama pirmiausia konkursui pateikiamo teksto meninė meistrystė, žinoma, kažkiek įtakos turi ir jo autorinė interpretacija. Šia prasme tai, ko gero, vienintelis toks festivalis bent jau Lietuvoje. Kaip užsieniouse yra, aš nežinau.

– „Imbiero vakarai“ neįvyktų be gyvų, aktyviai kuriančių čia ir dabar, tekstų autorių. Koks jų būrys susiburs šiemet ir kaip sekėsi jį sukviesti į Alytų?

– Jau išvardijau atvykstančius iš kitų šalių. Tarp „Imbiero vakaruose“ dalyvaujančių lietuvių prozininkų – ir tarptautinius vandenis jau seniai skrodžiantys prozos meistrai, ir jos žanruose neseniai debiutavę jaunesnės kartos menininkai. Po ilgesnės pertraukos vėl susitiksiu su rašytojais, ankstesniais metais jau tapusiais Jurgio Kunčino ir kitų premijų laureatais – pripažintais prozos meistrais Andriumi Jakučiūnu, Alvydu Šlepiku. Vėl išvysime ir išgirsime mūsų mieste vis dažniau reziduojantį sarkastišką ir aštrų Herkų Kunčių (Alytaus miesto teatre sukurti du spektakliai pagal jo pjeses, „(Ne) vaikiški žaidimai“ ir „Laisvės arena“). Išskirtine tekstų elegancija alytiškę publiką kas kart pavergia Rolandas Rastauskas. Pakvietėme kelis istorinius romanus parašiusį ir Alytuje jau viešėjusį Regimantą Dimą – socialinio tinklo „Facebooko“ sekėjams jis puikiai atpažįstamas kaip trumpų, šmaikščių gyvenimiškų istorijų pasakotojas. Iš jaunųjų prozininkų šiemet išgirsime Dainą Opolskaitę, kurios naujausias romanas „Ir vieną kartą, Riči“ pretenduoja į 2017-ųjų Metų knygos paaugliams titulą. Atvyks alytiškiams iki šiol kaip literatūros kritikė labiau pažįstama Virginija Kulvinskaitė-Cibarauskė. Ji yra išleidusi pirmąjį savo poezijos rinkinį, o šiuo metu spaudai ruošia ir apsakymų knygą. Kaunui šį-

1997 m. Jurgio Kunčino jubiliejinis kūrybos vakaras Alytuje.

kart atstovaus Irma Labokė, o alytiškių rašančiųjų bendruomenei – Kostas Poškus, įsimintinų impresijų su alytiškiu prieskoniu pasakotojas.

– Kokią „Imbiero vakarų“ ateitį matai pati? Kaip vertintum festivalio raišką – autorinių tekstų skaitymus – šiuolaikinių technologijų kontekste? Ar tai archaika, ar veikiau gurmaniškas patiekalas?

– Nei archaika, nei kažkas *toookio*, kas įkerta tik elitui, patikėkite. Bent jau tiems, kurie skaito knygas, nuoširdžiai domisi savo šalies literatūra, jos naujovėmis. Jokie techniniai *pribambasai* neužfiksuos ir neperteiks tos natūralios, kamerinėje salės aplinkoje tvyrančios energetikos, kai gyvas autoriaus balsas, su būtent jo autorine teksto interpretacija, susilieja su gyvomis klausančių žmonių reakcijomis. Ta simbiozė savo vibracijomis kartais tiesiog užburia ar net pritrunkia.

Žinoma, palyginti su pirmaisiais, 2004 metais įvykusiais skaitymais, daug kas pasikeitė ir toliau keičiasi, nes tiesiog kvaila būtų arogantiškai ignoruoti svaigiu greičiu tobulėjančias komunikacijos galimybes. Nuo 2000 metų specialiai šiam įvykiui kuriamose interneto svetainėse jau galima buvo susipažinti ir su programa, autoriais, ir su jų skaitomais tekstais. Nuo 2004-ųjų – ne tik gyvai, dalyvaujant skaitymų vakaruose, bet ir internetu galima balsuoti už patikusius autorius (tai vienintelis kriterijus, pagal kurį tradiciškai renkamas kandidatas Publikos premijai). Dar vėliau ir internete atsirado galimybė susipažinti su „Imbiero tiesos“ turiniu

(šis festivalis – ne išimtis). Išmėginome ir tiesiogines renginių transliacijas. Tačiau greitai įsitikinome, kad minusų ne ką mažiau nei privalumų. Ir ne tik tai, kad tas nuolatinis kameros spoksojimas kitą kartą trikdo ir blaško autorius. Čia maždaug tas pats, kaip parodyti per televiziją gerą filmą, o paskui tikėtis, kad į kino teatrą jo pasižiūrėti sugužės minios.

Išmaniųjų telefonų ir socialinių tinklų atsiradimas atnešė dar naujesnių vėjų, tad nė kiek neabejojame, kad tuo, kas vyks šiamečiuose „Imbiero vakaruose“, labai operatyviai dalysimės ir pačios, ir mūsų svečiai. Bet tai tebus vaizdai, fragmentai, tik menka dalimi atspindys gyvo veiksmo atmosferos visumą. Tad nuoširdžiai kviečiu visus, kam įdomu, atvykti ir įsitikinti tuo realiai.

...apie ateitį apskritai rizikinga šiais laikais kalbėti, nes vieną dieną viskas gali apsisukti negrįžtamai, kaip ją bestrateguotum. Vieno tikrai norėčiau – kad nei laikas, nei kokios kitos negandos ir pokyčiai jo nenumarintų ar nepaverstų parodija, šviesmečiais nutilusia nuo esmės.

– Kas yra „Imbiero vakarų“ vartotojas?

– Labai įvairūs žmonės. Juos paprastai vienija tai, kad jie skaito knygas, domisi naujienomis, jiems patinka gyvi susitikimai su autoriais, intriguoja iškilieji, kuriuos matė, tarkim, tik TV ekrane. Nemenka dalis tarp vyresnės kartos žmonių yra tokių, kurie dar asmeniškai pažinojo charizmatišką Jurgį Kunčiną. Jiems tebeišlikę sentimentai ir tiesiog labai svarbu išgirsti, sužinoti kažką naujo, negirdėto būtent apie jį. La-

bai smagu matyti „Imbiero vakaruose“ ir jaunus žmones, kurių ne kiekvienas galbūt yra giliai susipažinęs su Jurgio Kunčino kūryba, bet jo genialią „Tulą“ ar dažno mūsų svečio knygas yra skaitę tikrai ne dėl to, kad „mokytoja liepė“. Su kiekvienu festivaliu pastebime vis daugiau žmonių ne iš Alytaus – tai irgi šio toks rodiklis. Tikrai žinau, kad tarp „Imbiero vakarų“ publikos ir šįkart bus žmonių, kuriems svarbiausia yra tai, kad jie vyksta mūsų bibliotekoje. Nes tiesiog patinka čia būti bet kuria proga – tai, galima sakyti, ištikimiausia mūsų palaikymo komanda, ir mes tai labai vertinam.

– „Imbiero vakarai“ skirti Jurgio Kunčino atminimui. Ir taškas. Bet kokių naujų kampų jo įprasminimui žadate rasti šiemet? Nes girdėjau gandą apie staigmenas.

– Šiemet gal pirmą kartą pagaliau labai aiškiai ir galutinai susivokėme, kad daug dalykų apie Jurgį Kunčiną, kurie gali būti įdomūs ne tik mums patiems, esame pajėgūs papasakoti mes, buvę ar esantys alytiškiai, dar „nepasiklydusieji tarp trijų pušų“. Galvoju, kad pasidalyti tuo šiandien ir užfiksuoti ateičiai, kai nemenka dalis jį pažinojusiųjų busime išskėliavę į amžinosios medžioklės šalį, yra svarbu. Be abejo, neliko be pėdsako ir tas dešimtmetis, kai su Jurgiu Kunčinu ir daugeliu žmonių iš jo artimos aplinkos gana aktyviai bendravome / bendradarbiauome ir pačios „kunčinukės“. Žinojimų, kuriais knieti pasidalyti, praturtino mus ir pastarieji 16 metų po jo netekties. Kai, nepaisant „prioritetų“ ir kitokių madinų „vėjų“, ir toliau kruopščiai ir nuosekliai gilinomės į Jurgio temą.

Žinoma, tai visiškai nereiškia, kad į kitų festivalių *Atminimo valandas* ir vėl nekviessime profesionalių, tituluotų rašytojo kūrybos tyrinėtojų. Bet šįkart vienas iš klausime minėtų „gandų“ kaltininkų yra Alytuje užaugęs ir jaunystėje Kraštotyros muziejuje dirbęs bei su Jurgiu bendravęs istorijos mokslų daktaras Eugenijus Svetikas. Susitikome su juo visai netyčia rudens pradžioje per renginį Mokslų akademijoje, su kuria mūsų savivaldybė yra užmezgusi bendradarbiavimo ryšius, ir aš ten pristatinėjau Jurgiui Kunčinui skirtą ekslibrisų parodą, bibliotekoje vykusią pėnai. Natūraliai išsikalbėjome, pasipylė „ar girdėjai, ar žinai, ar turi“. Suintrigavo! Kažką „kunčinukės“ iškapstė, kažką pasitikslinome – ir, pasitelkdami cikrinių alytiškių bendruomenės aktyviausius bei smalsiausius, tuos savo iškapstymus pristatysime publikos teismui. Tad antrąją festivalio dieną, lapkričio 30-ąją, 10 val. kviečiame susirinkti prie Mažosios Dailidės tiltelio, kur simboliškai atstatysime vieną iš mūsų bendros atminties tiltų. O nuo 11 val. 30 min. jau bibliotekos salėje tęsime šį vyksmą. Kai kurias detales leiskite kol kas nutilėti – iki pakils uždanga.

Beje, antrąją festivalio dieną visi pageidaujantieji leidyklos kaina galės įsigyti naujausią, šiemet pasirodžiusį Jurgio Kunčino romano „Bilė ir kiti: amžininko užrašai“ leidimą, kurį, papildžiusi ištraukomis iš rašytojo dienoraščio bei Jurgio Kunčino piešiniais, išleido leidykla VERSUS.

Iki malonaus susitikimo!

VIII TARPTAUTINIŲ TRUMPOSIOS PROZOS SKAITYMŲ „IMBIERO VAKARAI“ PREMIJŲ SKYRIMO KOMISIJA

Pirmininkas:
Antanas A. JONYNAS – poetas, vertėjas, Lietuvos rašytojų sąjungos valdybos narys, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas.

Nariai:

Gintarė ADOMAITYTĖ – prozininkė, eseistė, Lietuvos rašytojų sąjungos narė;

Giedrė BULGAKOVIENĖ – Alytaus Jurgio Kunčino viešosios bibliotekos direktorė, tarptautinių trumposios prozos skaitymų „Imbiero vakarai“ organizatorė;

Wilma LIAUKUVIENĖ – Alytaus miesto savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus vedėja;

Arvydas KINDERIS – kino ir teatro režisierius.

Naujausias „Bilė ir kiti“ leidimas – su Jurgio Kunčino dienoraščio fragmentais

Pakartotinai leidyklos VER-SUS šiemet išleistas Jurgio Kunčino romanas „Bilė ir kiti: amžininko užrašai“ – apie rašymą, fatališką meilę, gyvenimo tėkmę ir ženklus. Sovietmetis, arba, konkrečiau, 1983 metai, šiame romane gali būti suvokti ir kaip laiko metafora: melancholiška ir užburianti, tekanti laisvai kaip ir visa J.Kunčino kūrybos kalba.

Romano centre – trisdešimt trejų sulaukęs rašytojas, reflektuojantis būtajį ir esamąjį laiką, kartą radęs Bilė ir susapnavęs rojų: jis nuolat apsuptas unikalių personažų, kurie keliauja iš vieno J.Kunčino romano į kitą, ste-

bindami charakterio bruožais ir subtilia laiko bei vietos ženklų fiksiacija.

Tarkime, Senė, skaitanti „Tiesą“ ir „Komtiesą“, klausanti BBC radijo, o iš tų žinių konstruojanti realybę tarsi tikrojo pasaulio atspindį Andropovo erai. Marina – vadinanti save dailininke, tatuiruojanti Remiui ant strėnų kentaurą. Architektas Andre, Greta Trembo, Antanas Malonė, Borisas, daktaras Cibas, Hamilkaras Prielaida. Ir kiti. Ir, žinoma, Bilė – vienas savičiausių moters paveikslų lietuvių literatūros istorijoje.

Knygoje, išleistoje 800 egzempliorių tiražu, įterpta fragmentų

iš autentiškų J.Kunčino (1947–2002) dienoraščių, leidžiančių geriau pažinti kūrėjo asmenybę ir romano atsiradimo laikotarpį. „Bilė ir kiti“ yra vienintelis rašytojo romanas, sukurtas Šveicarijoje, Bazelio mieste. Mįslingas pirminis autoriaus sumanytas romano pavadinimas „Mergina – žuvis“.

IMBIERO VAKARŲ metu šį romaną ir kitas leidyklos VER-SUS knygas bus galima įsigyti be prekybinio atkainio!!!

Tomas VAISETA, 2016 m. Jurgio Kunčino premijos laureatas

Tirštelėjanti raudona

2016 metai, septintųjų trumposios prozos skaitymų dalyviai ir organizatoriai Jurgio Kunčino atminimo kambaryje, įkurtame jo vardo bibliotekoje.

Rūko nebebuvo. Kai Leonas atstūmė sunkias duris ir išėjo į lauką, suprato visą dieną nepažvelgęs pro langą: šalto ryto ūkanos buvo išsisklaidžiusios ir blėstanti diena tebenešė švelnią šilumą. Jis prisiminė, kaip išengusį į kabinetą jį užklupo kandantis šaltis, rugsėjo pabaigoje patalpų dar niekas neišdė, bet per visą dieną taip supluko, kad marškiniai prilipo prie kūno ir tapo popieriniai. Vakarų spinduliai išblukino miesto spalvas, todėl priešais išėjimą plytinčios aikštės smėlis atrodė vos rausvas, beveik bespalvis. Jis ne kartą galvojo, kad ta aikštė jam primena išsižiojusią burną, kurios viduryje styro suanglėjęs liežuvis. Dabar ta burna buvo išdžiūvusi, surambėjusi. Leonas lengva ristele perbėgo gatvę, nužingsniavo prie aikštės pakraščio ir klestelėjo ant suoliuko. Iš palto kišenės išsitraukė cigarečių pakelį ir pakilnojo delne lyg jį svertų.

Rūkydamas girdėjo, kaip aplink aikštę apšodintų medžių viršūnėse karksi varnos. Niekas niekada jam taip ir nesugebėjo paaiškinti, kodėl paukščiai iš visų miesto erdvių išsirinę šią vietą. Kiek jis čia dirba, jų kolonija visada tarsi ore sklendintis skruzdėlynas bruzdėdavo tarp šakų. O kai darbe užsiūbūdavo ir išeidavo vėlyvomis valandomis, pamatydavo, kaip paukščių pulkas pakyla nuo šakų ir ima plaikstyti danguje it dirginto ranka. Leonas neiškvėpdamas įtraukė tris dūmus ir trumpam užgniaužė kvapą. Kol grįš namo, turi iš galvos išmėžti visą šlamštą, kuris susikaupė per dieną. Tokios namų taisyklės. Byla sunkiai judėjo į priekį. Nesuėjo pernelyg daug galų, nors praėjo

jau keturi mėnesiai. Per daug painiavos, per daug nežinomųjų. O pagrindinis bylos herojus nesuvokiamu būdu dingo kaip į vandenį ir niekaip nepavyksta jo rasti. Kartais viskas atrodo tiesiog beviltiška. Jam tai patinka: jau seniai bylos narpliojimas jam ne tikė tokio malonumo.

Paskutinis cigaretės dūmas pasitaikė labai kartus. Jis pasilenkė ir iš burnos ištiso seilės gija. Stebėdamas, kaip ant šaligatvio plytelės renkasi balutę, nepajuto prie jo pritipenusio trumpaplaukio šuvs, kuris ėmė uostinėti kelninių klešnę, paskui ūmai pasisuko, bedė snukį į seiles ir iškišęs rožinį liežuvį jas išlaižė. Leonas pakėlė galvą ir apsidairė, ieškodamas šuns šeimininko. Tačiau nė vienas praeivis neatrodė kaip išėjęs pasivaikščioti su augintiniu. Jis panorio paglostyti gyvūną, greičiausiai benamį, o gal pasimetusį, nes atrodė švarus ir prižiūrėtas, bet susilaikė, pagalvojęs, kad pajutęs jo prielankumą šuva gali prisiliesti ir sekti įkandin. Todėl treptelėjo koją jį pabaidydamas ir pakilo eiti.

Tačiau vėl stabtelėjo. Jam pasidarė smalsu, kur tas šuva nubidzeno. Pasisuko dešinėn ir pamatė, kaip šis džiaugsmingai lekuodamas pjauna per aikštės centrą. Gerai išžiūrėjęs pastebėjo, kad kitoje aikštės pusėje pritūpusi moteris išskėčia rankas ir pasitinka į ją strimgalviais lekiantį trumpaplaukį šunį. Leonas nusmelkė nerimas, o gal tolima atradimo nuojauta, kad tirdamas bylą jis kažkur padarė pernelyg ankstyvas išvadas. Jei šuva švarus ir prižiūrėtas, šeimininkas turi būti. Jeigu jo savo akiratyje nematai, tai nereiškia, kad jo nėra. Jis to-

liau spitrijo į moterį. Ji pagriebė nuo žemės pagalių ir iškėlusi į viršų ėmė šokdinti augintinį. Moteriai už nugaros rikiavosi medžių eilė, o virš jų raudonavo neseniai perdažyto Operos ir baletų teatro sandėlio čerpinis stogas. Tačiau ir jis buvo pablukęs, ir Leonui dingtelėjo, kad rūkas neišsisklaidė, o tik nugulė ant pastatų ir kitų paviršių.

Reikėjo skubėti namo. Žmona žinojo, kad jeigu jis nepaskambina ir neperspėja grįšias vėliau, už penkiolikos minučių bus namuose. Kai pavėluoja bent penkias minutes, ji nepiktai papriekiaštuoja: „Vėl rūkei po darbo.“ Dar viena nerašyta taisyklė – nerūkyti po darbo. Ji vieną kartą taip ir pasakė: „Rūkytas yra tavo darbo dalis. Bet nerūkyk bent po darbo.“ Jis neprieštaravo tokioms taisyklėms. Jam patinka taisyklės. Žmona buvo racialesnė už jį. Ir skrupulingesnė, pastebėdavo kiekvieną detalę. Puikiai tirtų bylas. O, jei galėtų papasakoti jai apie savo bylą. Tačiau negali.

Prie sankryžos jį sustabdė pro apmūšijusį šviesoforo stiklą plieskianti raudona šviesa. Aplinkui rinkosi praeiviai. Valanda po darbo yra vienintelis laikas, kai šią centrinę miesto dalį užpildo žmonės. Paskui jie greitai išsisklaido ir vieta vėl apmiršta. Net rytais, kai tas pats žmonių srautas turėtų plaukti į darbą, nebūna tokio judėjimo, tarsi jie visi į darbovietes rinktųsi miesto kanalizacijos takais. Kažkur po tuos požemius klaidžioja ir jo bylos herojus. Kada jis pagrindinį įtariamąjį priminė herojumį? Ir kodėl vadina jį herojumį? Leonas perėjo gatvę ir pradėjo kilti į kalną. Šioje gatvės pusėje visą šlaitą buvo nukloję

nuo medžių krentantys lapai, todėl atrodė kaip įraudusios žerpėjančios laužo žarijos. Niekas tų lapų nerinkdavo ir – jis gerai žinojo – netrukus pasklis puvėsio kvapas, kuris laikysis iki pirmojo sniego.

Kai sulaukė įtariamuosius, šie pasirodė tokie beveidžiai ir neįdomūs, kad Leonas negalėjo nuslėpti apmaudo. Jų surinko šešis – keturis vyrus ir dvi moteris – visi baikštūs, nuvargę, susigūžę, lyg būtų ištraukti iš skęstančio laivo. Iš pradžių jis net sunkiai galėjo juos atskirti, ilgai žiūrėdavo į bylose įsegtas portretines nuotraukas, mėgindamas išryškinti individualius bruožus. Ar ne tuomet jis nusprendė, kad šitie žmonės galėjo imtis tokio sunkaus nusikaltimo tik dėl to, kad turėjo juos užbūrusį lyderį? Kad susidūrė su neeiline asmenybe, paskui kurį kaip avys nukurnėjo anie nelaimėliai? Reikia herojaus, kad suprastum jų poelgį. Leonas taip užsigalvojo, kad nepajuto beveik įkopęs į kalną, ir visai neužduso. Pro šalį stenėdamas šliaužė troleibusas. Jo apačia buvo aptaškota purvu ir švietė tarytum ką tik nulakuotas raudonmedis.

Jis prisiminė, kaip jie atsikraustė į šį butą, dar visai jauni, neseniai susituokę. Žmona negalėjo patikėti jų laime: kiti metų metus laukdavo, kol jiems paskirdavo, kur gyventi, o jie, vos baigę mokslus ir pradėję savarankišką gyvenimą, atsikraustė į trijų kambarių butą pačiame miesto centre, nuo prestižiškiausio gyvenamojo rajono juos skyrė viena gatvė. Leonas ėjo iš proto dėl savo žmonos, tos it karminas liepsnojančių plaukų gražuolės. Matydamas ją tokią laimingą, jis neištverda-

vo nebučiavęs jos strazdanų, nusėjusių veidą, kaklą, pečius, krūtinę, rankas. Jų namas prisitraukęs prie pat gatvės, tačiau anuomet automobilį turėjo tik vienas kitas, o troleibusų laidai dar nebuvo nutiesti, todėl jie negalėjo žinoti, kad po poros dešimtmečių dėl triukšmo, ypač dejuojančių troleibusų, nebegalės miegoti prie praviro lango, kurio stiklas visada aptrauktas tiršta dulkių plėvele. Bet jei ir būtų žinoję, vargu, ar jiems būtų rūpėję.

Priėjęs prie savo namų, Leonas vėl užsimanė rūkyti. Taip visada: užlipus į kalną, patankėja kvėpavimas ir smarkiau plaka širdis, lyg į plaučius būtų pritekėję per daug gyvybės, todėl kyla noras ją numalšinti cigaretės dūmais. Per didelis noras gyventi toks pat pavojingas, kaip ir noras numirti, – darbe Leonas tai nuolat kartoja. Ir bendradarbiams, ir įtariamiesiems. Jis įbruko ranką į kairę palto kišenę ir paglamžė cigarečių pakelį. Pirmais metais jis iš darbo visada grįždavo su išnaktomis. Prilipusius prie kūno marškinius turėdavo nusiplėšti kone skiautėmis kaip sudžiūvusius dažus. Žmona visuomet laukdavo, bet susierzinimo nerodydavo, o rytą prabusdavo kartu su juo ir, kol jis tūnodavo vonios kambaryje, paruošdavo pusryčius. Niekada nesiskūsdavo, kad yra pavargusi. O vieną kartą, meiliai glostydama jo apžėlusį sprandą, tarė: „Šiuose namuose būsime laimingi, jei laikysimės taisyklių“. Leonui toptelėjo, kad ji veikiausiai ir sau buvo nusistačiusi tokių taisyklių, apie kurias iki šiol jam neprasitarė. Jie iš tiesų yra laimingi.

Jis ištraukė ranką iš kišenės ir įsmuko namo vidun. Leonas žinojo, ką daryti su žmonėmis, kurie per daug norėjo gyventi arba numirti, bet neišmanė, ko griebtis su šitais šešiais, kurių nė vienas nenorėjo nei gyventi, nei mirti. Jis nebuvo tikras, ar jie apskritai turėjo norų. Gal jų vadeiva pasakydavo, ko jie turi norėti. Leonas užlipo įdubusiais betoniniais laiptais iki trečio aukšto ir sustojo prie medinių buto durų. Jis nuo pirmos atsikraustymo dienos su žmona ginčijasi dėl jų spalvos: ji sako, kad durys rudos, jis – kad tamsiai raudonos. Tarsi būtų skirtumas. Bet nė vienas nenusileidžia. Jis išsiėmė raktą ir įkišo į spyną, bet nepasukė. Nerimas ar atradimo nuojauta sugrįžo stipresne banga: ar gali būti, kad vadeivos jie neranda, nes ne to ieško? Leonas šimtus kartų spoksojo į ieškomo herojaus nuotrauką, bet iš patirties žinojo, kad nuotrauka gali labiau suklaidinti nei padėti, kartais jam rodydavosi, kad iki fotografijos išradimo dirbusiems sekliams sekėsi greičiau surasti ieškomus žmones, nes neturėjo jų nuotraukų. Ar gali būti, kad jie turėtų ieškoti ne išskirtinio herojaus, o septinto beveidžio personažo? Ar galėtų būti, kad šeimininko apskritai nėra?

Pasigirdo iš kitos pusės rakinamos spynos traškėjimas. Matyt, žmona išgirdo, kaip jis įkišo raktą į spyną. Kad ji galėtų atrinkti, jis ištraukė raktą ir durys atsivėrė. Leonas įėjo vidun ir žmona pabučiavo jį į skruostą. Turėjo užuosti cigarečių smarvę, bet nieko nepasakė. Jis nusivilko palatą ir jį pasikabino. Tuomet pastebėjo, kad grįžo be švaruko, kurį buvo nusivilkęs darbe.

– Nusirenk ir marškinius, – rūpestingai tarstelėjo žmona, – rankogaliai vėl kruvini.

Parengė Saulė PINKEVIČIENĖ

Jurgio Kunčino viešosios bibliotekos archyvo, Zenono BULGAKOVO, Zitės STANKEVIČIENĖS ir asmeninės nuotraukos.